

« ... در سال 1613 میلادی چیزی نمانده بود که سر رابرت شرلی (جهانگرد انگلیسی که بعدها به عنوان سفیر ایران به کشورهای اروپایی سفر کرد)، که در مسیر رفتن به اصفهان به عنوان سفیر در گوادر متوقف شده بود، به دست گروهی که به کشتی اون شیخون زدند، کشته شود. با این حال بعدها او در نامه‌ای به کمپانی هند شرقی در لندن توصیه‌ای نوشت تا کارخانه‌ای در گوادر تاسیس کنند ... و به آنها اطمینان داده بود که پرسودترین تجارت و داد و ستد را در جهان خواهند داشت... »

این سند تاریخی که در زبان فارسی سندی دست اول و بکر به شمار می‌رود، 33 سال قبل در مدخل بلوچستان دانشنامه ایرانیکا با عنوان «جغرافیا، تاریخ و قوم‌نگاری» نقل شده است. این مقاله را برایان اسپونز، انسان‌شناس و ایران‌شناس بریتانیایی در سال 1988 نوشته است.

این مقاله به همراه 13 مقاله دیگر که همگی از دانشنامه ایرانیکا، برگرفته، به‌روزرسانی و برگردان فارسی شده‌اند، نخستین جلد از مجموعه 22 جلدی «پژوهش‌های ایران فرهنگی» را تشکیل می‌دهند. این مجلد با عنوان «بلوچستان در دانشنامه ایرانیکا» زیر نظر محسن شهرنازدار و با حمایت سازمان منطقه آزاد چابهار به چاپ رسیده و حاوی اطلاعات و اسناد ارزشمندی است که تاکنون در منابع فارسی موجود نبوده است.

نکته قابل تامل در کتاب بلوچستان در دانشنامه ایرانیکا این است که این مجموعه صرفاً ترجمه مقالات نیست و مقاله‌هایی تالیفی نیز به مجموعه افزوده شده است تا منبعی به‌روز پیرامون تاریخ و فرهنگ بلوچستان باشد. محسن شهرنازدار، گردآورنده و دبیر مجموعه 22 جلدی پژوهش‌های ایران فرهنگی پیرامون «بلوچستان در دانشنامه ایرانیکا» می‌گوید: از آنجایی که از زمان نگارش مقالات دانشنامه ایرانیکا نزدیک به دو دهه و در برخی مقالات بیش از دو دهه می‌گذشت و طی سال‌های گذشته به‌روز نشده بود، علاوه بر ترجمه مداخل این دانشنامه درباره بلوچستان، مقالاتی به عنوان تکمله هر یک از مقالات دانشنامه نیز نوشته شد.

این مقالات توسط متخصصان و نویسندگان شناخته شده هر یک از حوزه های این مجموعه نوشته شد تا در کنار مقالات دانشنامه به چاپ برسد و کاستی‌های ایرانیکا در این باره را تکمیل کند.

در پایان لازم به یادآوری است در این کتاب مقالاتی از برایان اسپونز، جیم گری شفر، ژوزف الفنین، محمدتقی مسعودیه، ایران علاء فیروز، مهرمنیر جهانبانی، پاملا هانت و سیاوش آزادی به همراه ترجمه و تکمله‌هایی از سعید ارباب شیرانی، حسین شیخ‌زاده، سیدمنصور سیدسجادی، عبدالغفور جهان‌دیده، اسدالله سردارزهی، محسن شهرنازدار، پری‌یوش گنجی و تورج ژوله گرد آمده است.

